
ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ

Матвійчук О. Є.

Професійна орієнтація – складова процесу виховання цінностей шкільної молоді, виявлення її індивідуальних нахилів і здібностей. Важливо, щоб школи пропонували професійну освіту та профорієнтацію усім учням, розвивали їх здатність до адаптації в мінливому світі праці. Такі завдання в пріоритеті навчальних закладів усього світу [13].

Проте, сучасна система професійної орієнтації учнів в Україні, перебуває у стані становлення, що супроводжується викликами в аспекті функціонування та контентного наповнення, робить висновок дослідниця М. М. Тименко [10]. Відсутність своєчасної професійної орієнтації молоді лише посилює проблему дисбалансу попиту та пропозицій на ринку праці. Вирішення цих викликів потребує спільної профорієнтаційної діяльності та взаємодії усіх соціальних партнерів: закладів загальної середньої освіти, молодіжних центрів, ЗМІ, роботодавців, соціокультурних інституцій [3;4; 12;13]. Найперше чого потребують учні, вчителі це – інформаційна і профорієнтаційна підтримка, отримання достовірної інформації про світ професій, про пункти тестування з профорієнтації, корисних методичних ресурсів та порад щодо отримання індивідуальних чи групових консультацій, онлайн курсів, відео-майстер класів, вебінарів тощо.

Інформаційно-ресурсним центром з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти є, і ще більше може стати, шкільна бібліотека, оскільки здатна забезпечити адресність, цілеспрямованість, систематичність, послідовність такої роботи. Шкільна бібліотека – невід’ємна структурна складова навчального закладу, багатофункціональна установа, ефективність діяльності якої, значним чином залежить від особистості бібліотекаря, його творчих підходів до роботи, використання нових форм і методів, реалізації принципів педагогіки партнерства, співпраці з вчителями різних предметів, класними керівниками, педагогами-організаторами, практичними психологами, представниками громади. Досвід бібліотечних працівників України, які ведуть роботу з питань профорієнтації, здійснюють просвітницьку, інформаційну та соціальну допомогу, шляхом надання послуг про спектр професій та варіанти їх отримання, представлено у форматі збірників, методичних рекомендацій, публікацій у статтях, інформаційних повідомленнях на сайтах та блогах [1;2;5;6;7;8;9;11]. Здійснивши аналіз цих

матеріалів, можна зробити висновок, що основними завданнями, які реалізують бібліотечні працівники з профорієнтації є: сприяння учням у визначенні своїх здібностей та нахилів за допомогою літератури та інформаційно-освітніх ресурсів з питань профорієнтації мережі Інтернет; надання інформації про професії, ринок праці, заклади освіти; ознайомлення з професіями за допомогою популяризації науково-популярної, художньої, довідкової літератури з даної тематики.

В арсеналі бібліотечних працівників традиційні та інноваційні форми та методи роботи – книжкові виставки: «Професія: шлях до успіху», «Людина і світ за вибором професій», «Побудова кар'єри», «Наш пошук і творчість – тобі, Україно!», «Країна майбутніх майстрів», «Освіта. Кар'єра. Зайнятість», «Ринок праці та освіта: пошук взаємодії», «Вибрати професію – вибрати долю», «Перспективи престижних професій» тощо; бібліографічні огляди літератури та інтернет-ресурсів: «Класифікатор професій»; «Вибір професії», «Екзамени та проблеми ЗНО», «ТОП-10 найбільш затребуваних професій», «Професії, що мають майбутнє», «Нові професії – ХХІ століття», «Знайомтесь: професії давні і нові»; бесіди, діалогові форми (аукціони, ігри, вікторини, конкурси, паради, вечори-зустрічі поколінь): «Зроби свідомий вибір!», «Шляхи здобуття професії», «Азбука професії», «Вибір професії», «Алгоритм професій», «Ярмарка вакансій», «Мотиви вибору професій», «Професія – не тільки діяльність, а й сфера прояву особистості», «Професії великої перспективи», «Як перетворити мрію на мету, а мету – на реальність», «Нова професія на ринку праці», «Професія моїх батьків»; круглі столи: «Гороскоп. Професія та ти...», «Старт до професії», «Твій вибір!»; Дні інформації, Дні професій: «Бесіди про кар'єру», «Майстер успіху», «Бізнес та кар'єра»; бібліотечні проекти: «Карта професій», «Вибір на користь», «Старт до професійного успіху»; рольові ігри: «Карта інтересів», «Карнавал професій»; підготовка буклетів, презентацій з профорієнтаційної тематики; проведення інформаційних зустрічей з представниками навчальних закладів та підприємств: «Акцент на все життя», «У пошуках майбутнього».

Приділяють увагу бібліотекарі і організації бібліотечного простору: виділення тематичних зон: «Від книги – до мети», «Калейдоскоп професій», «Освіта. Наука. Виробництво», «Світ професій», «Вернісаж професій», «Мрії – це пошук шляхів до щастя», «Пошук. Професія. Покликання», «Профорієнтаційна біржа»; оформленню бібліотечних стендів, куточків профорієнтації: «Профорієнтація: крок за кроком», «Інформбюро», «Орієнтир». «Профнавігатор», «Профкар'єра», «Профконсультант», «Профорієнтація. Інформація. Освіта», «Ким стати? Куди піти навчатись?», «Вибираємо професію разом». Ініціюють та долучаються бібліотечні фахівці і до проведення Інтернет-конференцій, відео-

мостів, віртуальних майстер-класів: «Знайди своє покликання», «Сузір'я видатних імен», «Один день з життя...» тощо. Бібліотечні фахівці радять користуватись учням в вчителям лише перевіреними профорієнтаційними ресурсами, зокрема платформою з профорієнтації та розвитку кар'єри Державної служби зайнятості, [порталу Proforientator.info](http://portalu.Proforientator.info), першої в Україні он-лайн платформи для вибору професії CHOIZY, сайтом Національної бібліотеки України для дітей та інших [3;4; 7].

Шкільні бібліотекарі та вчителі при плануванні та проведенні профорієнтаційної роботи можуть користуватись науково-методичними, інформаційно-бібліографічними ресурсами Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О.Сухомлинського, електронною бібліотекою НАПН, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, фондами інших науково-дослідних інститутів та бібліотек.

Отже, проблема вибору професії завжди була актуальною і тим більше, залишається такою в сучасних умовах. Розбудова особисто-орієнтованого освітнього середовища закладу загальної середньої освіти потребує цілеспрямованої, систематичної роботи з професійного та особистого самовизначення кожного учня. Інформаційний супровід такої діяльності у тісній співпраці з вчителями, батьками, громадою та всіма зацікавленими особами та інституціями здатна забезпечити шкільна бібліотека.

Література

1. Актуальні питання профорієнтаційної роботи бібліотек в сучасних соціально-економічних умовах: методичні поради / Упр. культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; ХОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2014. – 28 с. // http://www.ounb.km.ua/vidanya/2014/prof_orient.pdf
2. Єрмак М.М. Профорієнтаційна робота шкільної бібліотеки // <https://ru.calameo.com/books/001933825490c0e0e1349>
3. Мазуркевич І. В., Микитюк Л. В., Суткова В. О., Багдасарова Л. В. Методичні рекомендації щодо проведення профорієнтаційної роботи у навчальних закладах у 2017/2018 н.р. / КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти» // https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/05/Metod_profors_2017.pdf
4. Мельник О.В., Уличний І.Л. Науково-методичне забезпечення профорієнтаційної роботи зі старшокласниками: науково-методичний посібник для вчителів / За ред. О.В.Мельника. – К., 2008. – 122 с.

-
5. Профорієнтаційна діяльність бібліотек: методичні рекомендації / Сокальська центральна районна бібліотека // http://www.library.sokal.lviv.ua/crb_b_proforientaciya.html
6. Професії та профорієнтація / Національна бібліотека України для дітей // <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5686>
7. Розвиток професійної орієнтації в Україні: наук.-допом. бібліогр. покажч. / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.] ; [упоряд.: Пономаренко Л. О., Стельмах Н. А., Ніколюк Л. І. ; наук. ред.: Рогова П. І., Чепурна Н. М.; наук. конс. Мельник О. В. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. – К. ; Черкаси: [б. в.], 2009. – 196 с.
8. Світ професій // Бібліотечний етюд. Блог шкільного бібліотекаря // http://tormak-biblioteka5.blogspot.com/2015/03/blog-post_14.html
9. Тести на профорієнтацію: Інфопростір шкільної бібліотеки // http://info-pereni.blogspot.com/2017/11/blog-post_22.html
10. Тименко М. М. Професійна орієнтація та кар'єрне навчання учнів у середніх навчальних закладах Англії: дис. ... канд. пед. наук /М.М.Тименко. – Київ, 2017. – 228 с.
11. Цегельник О.М. Обираємо майбутнє разом. Методично-практичний poradnik для бібліотекарів, 2017 / Хмельницька обласна бібліотека для дітей ім. Т.Шевченка
https://odb.km.ua/?dep=38&w=show_dpage&dep_up=615&dep_cur=616&dpage_id=306
12. Федоришин Б. О. Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Федоришин Б. О.; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Київ, 1996. – 48 с.
13. Careers Work in Schools : Cost Effective Career Interventions. Hughes, Catherine. By: Hughes, Catherine. Series: Careers Work in Schools Ser, v. Bowen Hills : Australian Academic Press. 2018.